

Regionalpolitiska utbildningsmål

Utbildningsgruppen september 2001

Regionalpolitiska utbildningsmål sammanfattning

Inledning

Utbildningsgruppens förslag till kvalitativa och kvantitativa mål för det livslånga lärandet tar sin utgångspunkt i en vision för framtidens lärprocesser. Under rubrikerna *”Från industrisamhälle till kunskapssamhälle”*, *”Globalisering / internationalisering”*, *”Organisationers omorientering”*, *”Förändrad syn på lärande”*, *”Nya strukturer för lärande”* och *”En ny roll för skolan”* tecknas en bild av ett utbildningslandskap i snabb förändring. Tankarna kring en förändrad syn på lärande - ”från undervisning till lärande” - intar här en särställning, dels därför att detta antas vara den mest omstöpanande kraften, dels därför att det regionala bidraget till denna nya syn på kunskapsbildning anses vara av särskild vikt.

Satsningar på det livslånga lärandet – en regional framgångsfaktor

Att satsa på utbildning och kompetensutveckling, på det livslånga lärandet, är den enskilt viktigaste framgångsfaktorn för en region / ett land. Det s.k. humankapitalet och dess gynnsamma utveckling är centralt i skapandet av hållbart välstånd. Regioner som har en välutbildad befolkning är attraktiva, drar till sig investeringar och växer och utvecklas därmed snabbt. Regioner av detta slag har också större förutsättningar att möta krav på omställning, flexibilitet, interorganisatorisk samverkan såväl som att hantera utmaningar som segregation, mångfaldens möjligheter och demokratins utveckling.

Regional samverkan bidrar till kvalitetsutveckling och kostnadseffektivitet

Utbildningsinvesteringar är kostnadskrävande och kvalificerade satsningar, där regional samverkan inom utbildningssystemen bidrar till att skapa högre kvalitet till lägre kostnader. Med detta som utgångspunkt har GR etablerat en för landet unik samverkan på utbildningsområdet som idag inbegriper alla skolformer - från förskola till vuxenutbildning.

Den studerandes behov sätts i främsta rummet

Den bärande och grundläggande visionen för Göteborgsregionen som kunskapsregion är att den studerandes behov och önskemål sätts i främsta rummet. Den som studerar skall ha stor frihet att, i progressiva och spännande läromiljöer av mycket god standard, utveckla sina kunskaper och insikter, utan hänsyn till begränsningar av t ex geografisk, administrativ, social och kulturell art.

Kvalitativa mål

Utbildningen i Göteborgsregionen skall vara av mycket hög kvalitet och stå sig väl vid fördjupade internationella jämförelser. *) **)

- Alla som studerar, skall erhålla kunskaper och insikter som gör dem mycket väl rustade för kommande yrkes- och vardagsliv.
- All utbildning och dess institutioner skall vara utvecklingsbenägna och mottagliga för impulser från arbetslivet.
- Utbildningen i Göteborgsregionen skall i sin inriktning och form ta sin utgångspunkt i relevanta och verkliga förhållanden och problem.
- Utbildningen skall främja goda kunskaper och ge förutsättningar för högkvalitativ forskning, inte minst inom områdena pedagogik / didaktik, matematik, naturvetenskap och teknik.

Kvantitativa mål

Alla invånare födda 1980 eller senare skall erhålla motsvarande gymnasial utbildning, med hänsyn till att tiden för att uppnå detta är individuell.

Minst 50 % av invånarna i regionen födda 1983 eller senare skall ha genomfört eftergymnasial utbildning ca. 12 år efter avslutade gymnasiestudier.

Alla invånare födda före 1983 ska ha gynnsamma förutsättningar för att erhålla eftergymnasial utbildning. Den kapacitet i form av högskoleplatser som erfordras skall uppnås inom fem år.

Alla invånare skall oavsett tidigare utbildning ges möjlighet till återkommande utbildning / kompetensutveckling.

De kvalitativa och kvantitativa mål som anges ovan skall vara förverkligade inom fem till sju år.

Regionala medel – Det regionala bidraget

För att nå de ovan angivna målen mot bakgrund av den vision som Utbildningsgruppen tecknat kring det framtida lärandet krävs stora insatser både lokalt, kommunalt och regionalt. Ett av flera verkningsfulla inslag i denna satsning utgörs av den samverkan som GR etablerat på skol- / utbildningsområdet. Denna samverkan grundas på att den ger kommunerna och regionen uppenbara mervärden därmed tjänar de regionalpolitiska målen syften.

- Skalfördelar.

Regionen som helhet utgör ett större underlag än varje enskild kommun för att tillhandahålla bredd, djup och kvalitet i olika former av service till regionens utbildningsanordnare. Här intar satsningar till stöd för skolutveckling inte minst på kompetensutvecklingsområdet en särställning och detta mot bakgrund av den vikt som måste läggas vid en ny syn på lärande - ”från undervisning till lärande” - för att här angivna visioner och mål skall kunna infrias.

- Katalysator.

Spjutspetskunnande och goda exempel i enskilda kommuner kan i det regionala samarbetet göras tillgängliga för och tillämpbara i övriga kommuner i regionen. Av central betydelse på detta område är dialogen kring skolans kvalitetsutveckling, där s.k. benchmarking i GRs nätverk torde vara ett verkningsfullt redskap i arbetet med att utveckla regionens skolor.

- Regional styrka.

Regionens samlade tyngd ger större genomslag mot omvärlden i utbildningsfrågor, där kommunerna har gemensamma intressen att bevaka, än vad dessa kommuner skulle kunna åstadkomma genom enskilt agerande.

*) Kvalitativa mål – Utbildningsgruppens förslag:

Utbildningen i Göteborgsregionen skall vara av mycket hög kvalitet. Den ska vara bland de bästa och i något eller några avseenden den allra bästa i Sverige, Europa och världen.

***) Sverige satsar 6% av BNP på utbildning, vilket är mest i världen. OECD-snittet ligger 1,5% lägre.

I OECD-ländernas årliga rapport om utbildningssituationen inom OECD, "Education at a Glance", intar Sverige en tätposition inom de obligatoriska såväl som inom de frivilliga skolformerna.

2001-11-12

Regionalpolitiska utbildningsmål

Inledning

De stora förändringar som idag sker inte minst på utbildningsområdet medför att behovet av regional samverkan, idé- och erfarenhetsutbyte är större än någonsin. GR Utbildning är en regional resurs vars verksamhet vänder sig till politiker, chefstjänstemän, medarbetare och brukare på utbildningsområdet. Utvecklingsarbete och interkommunalt sambruk bedrivs helintegrerat, innebärande att verksamhetsdelarna dels har ett utvecklingsuppdrag, dels ett löpande serviceuppdrag.

Inom ramen för det arbete, som syftar till att i Göteborgsregionen formulera regionalpolitiska mål, ges här ett bidrag inom utbildningsområdet.

Bakgrund / Vision

Att satsa på utbildning och kompetensutveckling, på det livslånga lärandet, är den enskilt viktigaste framgångsfaktorn för en region / ett land. Det s.k. humankapitalet och dess gynnsamma utveckling är centralt i skapandet av hållbart välstånd. Regioner som har en välutbildad befolkning är attraktiva, drar till sig investeringar och växer och utvecklas därmed snabbt. Regioner av detta slag har också större förutsättningar att möta krav på omställning, flexibilitet, interorganisatorisk samverkan såväl som att hantera utmaningar som segregation, mångfaldens möjligheter och demokratins utveckling.

En stor utmaning för framtiden är att etablera utbildningssystem som väl möter vardags- och arbetslivets krav och som fångar upp alla växande och vuxna, intresserar dem för livslångt lärande och på så sätt bidrar till att göra människor rustade för livet.

Utbildningsinvesteringar är kostnadskrävande och kvalificerade satsningar, där regional samverkan inom utbildningssystemen bidrar till att skapa högre kvalitet till lägre kostnader. Med detta som utgångspunkt har GR etablerat en för landet unik samverkan på utbildningsområdet som idag inbegriper alla skolformer - från förskola till vuxenutbildning.

Göteborgsregionen tar nu steget in i ett nytt århundrade. Är det kunskapssamhällets århundrade? Blir Göteborgsregionen en kunskapsregion med pedagogisk tillväxt? Varje tidevarv har sina bilder, som speglar vår omvärldssyn och som samtidigt anger vilken utveckling i samhället som vi vill bidra till att skapa. Några sådana anges nedan. Dessa bilder anger också inriktningen på den väg, som kunskapsregionen utmanas att beträda. De följs sedan av föreslagna mål för den regionala utbildningsverksamheten.

Den bärande och grundläggande visionen för Göteborgsregionen som kunskapsregion är att den studerandes behov och önskemål sätts i främsta rummet. Den som studerar skall ha stor frihet att, i progressiva och spännande läromiljöer av mycket god standard, utveckla sina kunskaper och insikter, utan hänsyn till begränsningar av t ex geografisk, administrativ, social och kulturell art.

Från industrisamhälle till kunskapssamhälle

Informationssamhällets snabba framväxt förskjuter i flera avseenden den dynamiska kraften i samhällsutvecklingen från den traditionella industrin till kunskapssamhället med det kontinuerliga, livslånga lärandet i fokus. En viktig bidragande faktor till detta är de stora krav som ställs på hantering, strukturering, analys och värdering av information i vid bemärkelse. Arbetsmarknaden går i riktning mot ökade kompetenskrav, stora krav på utvecklingsbenägenhet, ökad fokus på kund- / brukarorientering, social kompetens, problemlösning och även individualisering parallellt med nya former av lagarbete. Skolan, vuxenutbildningen och kompetensutveckling i arbetslivet blir centrala medel för samhällets anpassning samtidigt som dessa verksamheter i sig möter utomordentligt stora utmaningar på grund av de samhällsförändringar som anges ovan och nedan.

Globalisering / internationalisering

Det i flera avseenden "gränslösa" samhälle som växer fram som ett resultat av globaliseringen, i form av ökad rörlighet inte minst avseende varor, tjänster, information, kapital och människor, ställer nya krav på flexibilitet, kulturell kompetens och omvärldsorientering. Medan omvärlden förändras erfordras samtidigt en omvärdering av invanda föreställningar om gränser, begränsningar, möjligheter och utmaningar.

Det mångkulturella samhället är en viktig del av detta och utgör också del av regionens värdefulla mångfald i ett bredare perspektiv. Den omorientering som blir en nödvändig följd av det paradigmskifte vi med stor sannolikhet just nu befinner oss i är på många sätt en gigantisk pedagogisk utmaning och erfordrar också aktiva insatser från samhället som understödjer denna process. Detta gäller inte minst avseende lärande på språkområdet och avseende kunskaper kring internationaliseringens förutsättningar, effekter och bevekelsegrunder.

Organisationers omorientering

I samhällsförändringarnas kölvatten följer nya synsätt och nya krav på organisationers verksamhet. En omorientering sker från produkt- till marknads- och kundorientering och mot ökad flexibilitet, snabbare processer och kompetensintensiva arbetsuppgifter. De nya organisationerna är lärande, nätverksinspirerade och resultatitriktade.

Förändrad syn på lärande

I ett slags pedagogiskt systemskifte förändras synen på lärande i samhället. Utbildning och kunskapsbildning präglas alltmer av kreativa miljöer och processer, kvalitetsstyrning, projekt och nätverksarbete samt av problembaserat, lustfyllt, livslångt och samtidigt verklighetsanpassat och praktiskt lärande. Helhetssyn och tvärvetenskap sätts i fokus.

Skolan är på rask marsch bort från undervisning och på väg mot lärande, där pedagoger skall lära barn och unga att lära sig. Denna syn på lärande kommer väl till uttryck i följande citat; "Jag tycker om att lära mig, men gillar inte att bli undervisad" (Winston Churchill).

Skolan kommer att inspirera till att formulera frågor snarare än att förvänta sig att eleverna skall leverera svar.

Detta för att komma bort från situationen, där skolan ger svar på frågor som eleven inte ställer. Eleverna som i alltför stor utsträckning varit objekt för lärarens undervisning kommer i stället för att bli subjekt i sitt eget lärande. Lustfyllt livslångt lärande är ett individuellt projekt, ägt av individ och inte av skolan.

Så här skrev en framsynt pedagog redan 1899;

”Kom ihåg att det är barnen som skall tänka, inte du åt dem, att det är barnen du skall förmå tala och inte du som skall tala till dem, att det är de som skall använda sina krafter, då blir inte dina utslitna i förtid” Ur Tidning för lärarinnor, nr. 31, 1899.

Med orientering i denna riktning kan skolan bli den meningsskapande verksamhet som den måste vara om det livslånga lärandets strategi skall kunna genomföras. Utan tydliga mål och klar mening för de i läroprocesserna inblandade kommer lärandet inte att bli livslångt för flertalet. Det är först med ovannämnda syn på lärande, där eleven görs totalt delaktig i sin egen kunskapsbildning som en sådan vision kan realiseras.

Nya strukturer för lärande

Föreningen av dynamiska organisationer och kreativa lärandeprocesser medför att den moderna utbildningens innehåll och resultat får styra form och process. Därmed hamnar elevens, den studerandes, utveckling i centrum. Valfrihet, långsiktig kvalitet, inflytande och delaktighet prioriteras. För att trygga den pedagogiska tillväxten utvecklar samhället således flexibla och anpassbara lösningar. Konventionella barriärer och skiljelinjer i form av t.ex. kommungränser, skolgränser, schemapositioner, ägandeformer och skolans inlärningsmonopol upphör. Som stöd för utvecklingen av dessa nya strukturer kan informations- och medietekniken, vilka alltmer integreras i varandra och i lärandeprocesserna, nämnas.

Ny roll för skolan

De ovan beskrivna samhällsförändringarna bidrar till att skolans traditionella roll som kulturbärare förändras. Från en position där skolan tillsammans med kyrkan hade tolkningsföreträde på detta område får idag skolan ses som en av många kulturbärare. Samtidigt har barn och ungdomar ett alltmer kritiskt förhållningssätt och är tydligt individuellt orienterade, vilket innebär att skolans roll på detta och andra områden ständigt ifrågasätts och därmed fortlöpande måste omprövas.

Den goda skolan blir mot bakgrund av detta en mötesplats som med aktiva insatser vinner elevens respekt främst genom att tillfredsställa behov av individuellt kunskapsökande grundat på sammanhang och upplevelser. Härigenom skapas den legitimitet för skolan som är en förutsättning för byggandet av ett samhälle där det livslånga lärandet står i centrum. På så sätt får skolan ett egenvärde och betraktas inte bara som en förberedelse för livet, vilket är av största vikt inte minst med tanke på att vi idag tillbringar uppemot 20% av våra liv i för- och ungdomsskola.

Arbetsmarknadens ständigt ökande flexibilitet förutsätter nya strategier på skolområdet. Inte minst gäller detta förskjutningar avseende innehåll, där fokusering på basfärdigheter som läsning, räkning och skrivandet är tydlig. Där livsfrågorna, den gemensamma värdegrunden mångfaldsfrågor och estetiskt arbete är viktiga inslag på skolans dagordning. Kunnande kring research, källkritik, studieteknik, retorik och kommunikation sätts i centrum. Pedagogikens betydelse ökar inte bara bland skolans personal utan också i elevernas arbete.

Att hålla demokratin levande, att utveckla den och finna nya former för den är en central uppgift för skolan. Vid alla paradigmskiften sker maktförskjutningar och skolans uppgift blir att diskutera hur demokratin som maktmedel kan hävda sig i relation till alla andra makter som etableras.

Mångfalds- och jämställdhetsarbetet, kulturkompetensen, den emotionella förmågan, kreativitet och entreprenörskap, frågor om kropp och hälsa, miljö och hållbar utveckling utgör väsentligt innehåll i skolans repertoar. Och kanske främst av allt skolans uppgift att skapa självförtroende bland alla de barn, ungdomar och vuxna som befolkar den.

Ovan beskrivna bilder antyder att vi befinner oss i ett paradigmskifte. Utvecklingstakten är mycket hög och samhället ser ut att stå inför en omvandling av historisk vikt. Mot denna bakgrund blir det tydligt att framtiden, även den närmaste framtiden, svårligen kan förutses och att trender och tendenser behöver tolkas med stor försiktighet och kontinuerligt omprövas. Målformuleringar och planering av verksamhet, såsom den inom utbildningsområdet i Göteborgsregionen, bör betraktas i detta ljus.

Denna snabba samhällsutveckling ställer stora krav på de offentliga systemens förmåga till förnyelse och omställning. Detta gäller inte minst på skolans område, där intressen skall fångas och inspiration ges till barn och unga vilka befinner sig mitt i förändringarnas centrum och vilka bland annat av skolan skall ges de verktyg som gör att de både som växande och vuxna kan hantera snabbt skiftande förutsättningar, vilket är ett av paradigmskiftets tydligaste signum.

Kvalitativa och kvantitativa mål

1 Utbildning åt alla

Så många som möjligt av invånarna i Göteborgsregionen ska ha god utbildning och kompetens. Alla invånare skall få gynnsamma möjligheter att utbilda / kompetensutveckla sig. Nedan angivna mål skall uppnås inom fem till sju år och de kommer successivt att följas upp i Utbildningsgruppens fortsatta arbete.

Preciseringar:

a. Alla invånare födda 1980 eller senare skall erhålla motsvarande gymnasial utbildning, med hänsyn till att tiden för att uppnå detta är individuell. Alla invånare födda före 1983 skall ha gynnsamma förutsättningar för att erhålla gymnasial utbildning.

En bärande idé i detta sammanhang blir som tidigare nämnts att sätta eleven och dennes behov / önskemål i centrum för verksamheten. Visionen är därför en region i vilken den som utbildar sig har stor frihet att, i progressiva och spännande läromiljöer av mycket god standard, utveckla sina kunskaper och insikter, utan hänsyn till begränsningar av t ex geografisk, administrativ, social och kulturell natur. Genom regional samverkan kring detta öppna utbildningslandskap finns förutsättningar att väga samman detta fria val med arbetslivets behov. Denna utveckling leder till ökad profilering av de program som erbjuds den studerande, vilket ses som helt nödvändigt. Alla utbildningar kommer inte att finnas överallt, men inom intagningsområdet skall ett brett utbud erbjudas eleverna, där tydliga programprofiler utvecklats.

Detta i sin tur ställer krav på regionens infrastruktur och inte minst på dess kollektivtrafik, vilken i allt väsentligt måste stödja en ökad rörlighet bland ungdomar, vilket blir resultatet vid ökad profilering av utbildningsutbudet.

Varje år går ca 8.500 ungdomar ut årskurs 9 i regionens grundskolor (Gymnasieintagningen, GR). Av dem är drygt 9% obehöriga för gymnasieskolan (Skolverket, bilaga 1). Vidare avbryter ca en av tjugo gymnasieelever sina studier (Skolverket, bilaga 2).

I regionens strävan att främja utbildningsinsatser åt alla invånare är det av stor betydelse att förutsättningarna för både grundskole- och gymnasiala studier är så gynnsamma att elever, oavsett bakgrund och förutsättningar i övrigt, kan slutföra dessa.

Det finns positiva utvecklingsbilder. Andelen invånare i regionen som senast vid 30 års ålder har slutfört minst gymnasiestudier respektive eftergymnasiala studier har ökat samtidigt som Göteborgsregionen har en genomsnittligt högre utbildningsnivå, särskilt eftergymnasialt, än Sverige som helhet (SCB, bilaga 3 och 4). Arbetet för att understödja grundskolans, gymnasieskolans och vuxenutbildningens möjligheter att genom aktiva insatser ytterligare främja *utbildning åt alla* är mycket angeläget.

b. Minst 50 % av invånarna i regionen födda 1983 eller senare skall ha genomfört eftergymnasial utbildning ca. 12 år efter avslutade gymnasiestudier. Alla invånare födda före 1983 ska ha gynnsamma förutsättningar för att erhålla eftergymnasial utbildning. Den kapacitet i form av högskoleplatser som erfordras skall uppnås inom fem år.

En hög utbildningsnivå hos regionens invånare är en nödvändig förutsättning för att bevara dess konkurrenskraft. År 2000 hade drygt 40% av regionens 30-åringar eftergymnasial utbildning (35% 1998, SCB, bilaga 4 a). För regionens framtid är det viktigt att andelen fortsätter att öka.

Samtidigt är det mycket viktigt att de studerande, som efter avslutad gymnasieutbildning önskar fortsätta sina studier inom regionen, har möjlighet att göra detta. Antalet helårsstuderande på Göteborgs Universitet och Chalmers, som f n är ca 15.000, behöver öka kraftigt och utbildningen eventuellt kompletteras med ytterligare insatser i annan regi. (HSV, NU 1997/98). På sikt skall tillgången på högre utbildning motsvara befolkningens efterfrågan. Alla som har erforderlig kompetens skall ha möjlighet till att studera eftergymnasialt.

c. Alla invånare, oavsett tidigare utbildning, skall få möjlighet till återkommande utbildning / fortbildning / kompetensutveckling.

I regionen finns ca 460.000 invånare som är förvärvsarbetande eller arbetssökande (SCB, 1999). I en kunskapsregion, som genomsyras av det livslånga lärandets perspektiv, är detta en mycket viktig målgrupp, som bör ges möjlighet till kontinuerlig fortbildning, på människors egna villkor och med utgångspunkt i deras egna förutsättningar.

d. Utbildningen i regionen skall vara anpassad för alla målgrupper och ge utrymme för varje individ att utveckla sina kunskaper och färdigheter.

2 Hög kvalitet

Utbildningen i Göteborgsregionen skall vara av mycket hög kvalitet och stå sig väl vid fördjupade internationella jämförelser.

I ett internationellt perspektiv hävdar sig Sverige mycket väl på utbildningsområdet. Detta gäller såväl för- och grundskola som gymnasium och högskola. OECDs fortlöpande mätningar på detta område placerar Sverige i en tätposition. Utbildningssystemet erbjuder bredd och stora valmöjligheter och omfattar i stort sett alla barn och unga. Samtidigt finns det ingenting som pekar på att svensk elit skulle vara sämre rustad än eliten i andra jämförbara västländer.

Preciseringar:

a. Utbildningens kvalitet:

- Alla, som studerar, skall erhålla kunskaper och insikter som gör dem mycket väl rustade för kommande yrkes- och vardagsliv.

- All utbildning och dess institutioner skall vara mycket utvecklingsbenägna och mycket mottagliga för impulser från arbetslivet.

- Utbildningen i Göteborgsregionen skall i sin inriktning och form ta sin utgångspunkt i relevanta och verkliga förhållanden och problem.

- Utbildningen skall främja goda kunskaper och ge förutsättningar för högkvalitativ forskning, inte minst inom områdena pedagogik / didaktik, matematik, naturvetenskap och teknik.

b. Regionens skolor skall vara ledande i Sverige i viktiga avseenden. Kvaliteten på utbildningen ska vara bland de högsta i landet. Elevers aktiva deltagande skall stimuleras och medbestämmandegraden i det pedagogiska arbetet skall vara mycket hög. Eleverna skall i genomsnitt ha högre resultat än riksgenomsnittet.

Göteborgsregionens elever har idag i flera avseenden en mycket god utbildning. Tydliga ansträngningar skall dock göras för att regionens skolor kontinuerligt och i viktiga avseenden håller högsta kvalitet och har fokus på elevernas aktiva deltagande. Avseende betyg har regionens grundskoleelever redan idag högre meritvärde än det genomsnittliga värdet för landet som helhet. Regionen behåller och ökar sitt försprång i förhållande till övriga landet (Skolverket, bilaga 5). Det är viktigt att genomföra särskilda insatser inom de områden där så behövs samt att på olika sätt söka säkerställa att regionens generellt sett goda utbildningsnivå bibehålles.

Kvalitetsutvecklingen skall stödjas av det regionala samarbetet, dels genom idé- och erfarenhetsutbyte, dels genom att resurser, resultat och relationen dessa mått emellan i medlemskommunerna jämförs longitudinellt.

Regionala medel - Det regionala bidraget

För att nå de ovan angivna målen mot bakgrund av den vision som Utbildningsgruppen tecknat kring det framtida lärandet krävs stora insatser både lokalt, kommunalt och regionalt. Ett av flera verkningsfulla inslag i denna satsning utgörs av den samverkan som GR etablerat på skol- / utbildningsområdet. Denna samverkan grundas på att den ger kommunerna och regionen uppenbara mervärden och den därmed kan tjäna de regionalpolitiska målen syften.

Bland dessa mervärden kan följande nämnas:

- Skalfördelar.

Regionen som helhet utgör ett större underlag än varje enskild kommun för att tillhandahålla bredd, djup och kvalitet i olika former av service till regionens utbildningsanordnare. Detta ger utrymme för satsningar i uppdrag som är för stora och eller för små för den enskilda kommunen. Som exempel på detta kan etablerandet av det nationella vetenskapscentret Universeum och det omfattande samarbetet på läromedelsområdet nämnas. Arbetet med att inventera ytterligare områden för ökad regional samverkan bör intensifieras.

- Katalysator.

Spjutspetskunnande och goda exempel i enskilda kommuner kan i det regionala samarbetet göras tillgängliga för och tillämpbara i övriga kommuner i regionen. Det regionala samarbetet främjar idé- och erfarenhetsutbyte mellan kommuner och utbildningsanordnare i regionen. Som regional resurs har GR Utbildning en särskilt viktig roll i att bidra till att lyfta fram och stimulera goda exempel inom utbildningsområdet. Av central betydelse på detta område är dialogen kring skolans kvalitetsutveckling, där s.k. benchmarking i GRs nätverk torde vara ett verkningsfullt redskap i arbetet med att utveckla regionens skolor.

- Regional styrka.

Regionens samlade tyngd ger större genomslag mot omvärlden i utbildningsfrågor, där kommunerna har gemensamma intressen att bevaka, än vad dessa skulle kunna åstadkomma genom enskilt agerande. Detta gäller t ex i det kommunala samarbetet med statliga myndigheter, arbetsliv, universitet och högskolor. Genom att utveckla former för detta kan regionens konkurrenskraft på utbildningsområdet stärkas. GRs fleråriga engagemang i lärarutbildningsfrågorna är ett exempel på denna samlade regionala tyngd. Ett engagemang som är av största strategiska vikt för att de regionalpolitiska utbildningsmålen skall nås inom fem till sju år. Gemensam kraftsamling av detta slag skapar också förutsättningar för interorganisatorisk samverkan, där Internationella skolan i Göteborgsregionen, ISGR, Sommarskolan, det regiongemensamma gymnasiet och ett flertal s.k. KY-utbildningar kan stå modell.

Nedan listas några konkreta redan etablerade exempel på regional samverkan som kommer att stödja arbetet med att nå de regionalpolitiska målen

- Ett öppet, gränslöst och för den studerande tillgängligt utbildningslandskap, där samarbete regionens skolformer emellan successivt breddas och fördjupas.

- Ytterligare regiongemensamma satsningar på kompetensutveckling av personal och ledare i utbildningssektorn, vilket är ett av de mer väsentliga regionala bidragen till målens infriande. I detta arbete intar verksamhet i syfte att utveckla en ny syn på lärande, vilket omnämns ovan, en särställning. Insatserna kopplas allt tätare till landets universitet och högskolor, då fördjupade kunskaper om kunskapsbildningsprocessen blir allt viktigare. Skolans tillgång till forskningsfronten på detta område är av stor vikt och utgör en av förutsättningarna för skolans förmåga att hävda sin legitimitet. Utan en stark ställning i samhället kommer skolan som system / struktur att ifrågasättas och dess roll som stöd till människors lärande att marginaliseras.

- Intensifierat samarbete kring personal- och ledarförsörjning.

- Gemensamma satsningar i syfte att utveckla arbetet för barn och unga i behov av särskilt stöd och stimulans / barn och unga i riskzon. Insatser på detta område kan inte nog betonas, dels med hänsyn tagen till de barn och unga som berörs, dels med tanke på den utvecklingspotential som finns inom detta fält, vilket rätt hanterat kan komma att utgöra en av de centrala framgångsfaktorerna i arbetet med att nå de kvantitativa och kvalitativa mål som anges ovan.
- Främjandet av samverkan mellan regionens ungdomsskola och akademien i syfte att skapa progression i regionens samlade utbildningssystem.
- Läromedelsutveckling, inte minst kring IT- / medieläromedel och internationella läromedel.
- Arbete med att öka kvaliteten i kontakterna mellan skola och arbetsliv, då barn och ungdomars första möten med arbetslivet och kvaliteten i dessa är av stor betydelse för den enskilde och regionen. Satsningar på detta område bidrar till fördjupad dialog mellan skola och arbetsliv, vilket är en förutsättning för att framåtsyftande samverkansformer skall utvecklas. Kopplat till detta arbete måste en än mer relevant studie- och yrkesvägledning tillskapas.
- Regional samverkan kring skolan och internationaliseringen, där GR utgör kontaktyta mellan regionens skolor och de organisationer som på olika sätt är engagerade i frågor som rör globalisering och internationalisering.

Externa förutsättningar för måluppfyllelse

Göteborgsregionens kommuner och det regionala samarbetet utgör del av ett globalt och totalt sammanhang, vilket medför att resultat och måluppfyllelse i hög grad påverkas av andra / externa faktorer. Några av dessa anges nedan.

- Den internationella ekonomiska och politiska utvecklingen och förutsättningarna för långsiktigt hållbar tillväxt, fred och stabilitet i världen i allmänhet och i Väst- och Östeuropa i synnerhet, internationella konjunkturer och EU:s framgång i att skapa gynnsamma förutsättningar för tillväxt, särskilt för regioner samt förmågan att lösa migrationsfrågorna.
- Statens aktiva intresse för utbildningsfrågorna och för regional utveckling i allmänhet; svensk arbetsmarknadspolitik; förutsättningar för företagsamhet, högskolans möjligheter till expansion och kvalitativ utveckling; statens konstruktiva roll avseende regelverk och styrinstrument för skolan. Särskilt viktigt i detta sammanhang är statens syn på Göteborgsregionen som en av landets tillväxtmotorer och på vilket sätt regionen kan anses bidra till den nationella tillväxten samt former för hur staten kan stödja denna process. Byggande av kunskapsregionen omnämnd ovan torde t.ex. underlättas av en högskole-etablering och eller etablerandet av andra postgymnasiala utbildningar i Göteborgsregionen, en fråga GR föreslås engagera sig i.
- Andra regionala aktörers (t ex högskolornas och näringslivets) delaktighet i förverkligandet av kunskapsregionen i samarbete med kommunerna.
- Åldersstrukturen bland personalen på regionens skolor, som ställer samhället inför mycket stora utmaningar när uppskattningsvis ca. hälften av regionens skolpersonal pensioneras inom 10 år.

- Den allmänna befolkningsutvecklingen i regionen. Invandring, urbanisering, det just nu relativt låga barnafödandet m.m. inverkar på planeringen inom utbildningsområdet. Av särskild relevans är t ex det faktum att stora ledar- och lärargrupper pensioneras inom kort, vilket bidrar till ett slags generationsskifte bland skolans personal. Det är i detta sammanhang viktigt att betona de konsekvenser som uppträder på ledarsidan om inte aktiva insatser görs både på kommunal och regional nivå. Detta inte minst m.t.p. det omfattande och alldeles nödvändiga utvecklingsarbete svensk skola befinner sig mitt i, vilket i sin tur förutsätter kompetent ledarskap.

Även på denna punkt ställs stora krav på förmåga till förnyelse och snabba omställningar, vilka torde underlättas av ett intimt regionalt samarbete, där idéer och erfarenheter kan utbytas, där en större sammanhållen arbets- och studiemarknad gör att fluktuationer kan mötas på ett effektivare och kvalitetsmässigt bättre sätt.

Tidplan, uppföljning och utvärdering

Regionalpolitiska utbildningsmål kommer att vara ett levande dokument som utgör en stående punkt på Utbildningsgruppens dagordning. Målen kommer fortlöpande att följas upp och revideringar i tid- och handlingsplan är en fullt tänkbar konsekvens av detta kontinuerliga uppföljnings- och utvärderingsarbete.

Göteborg 010907
För Utbildningsgruppen

Vivi-Ann Nilsson
Ordförande